

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82997,Goldflam-Samuel.html>
2022-10-05, 01:51

Goldflam Samuel

GOLDFLAM Samuel (15 II 1852, Warszawa – 26 VIII 1932, Otwock), lekarz, neurolog, wybitny diagnosta. Syn Wolfa, warszawskiego kupca.

Po ukończeniu w 1869 gimnazjum w Warszawie, od 1870 studiował na wydziale lekarskim Cesarskiego Uniw. Warszawskiego. W 1875 uzyskał dyplom lekarza i zaczął pracę w klinice chorób wewnętrznych w Szpitalu św. Ducha, u V. D. Lambła. W 1876–83 był jego asystentem w I Katedrze i Klinice Terapeutycznej Cesarskiego Uniw. Warszawskiego, pomagając studentom zrozumieć wykłady Lambła, z pochodzenia Czecha, który bardzo słabo mówił po rosyjsku, a jeszcze gorzej po polsku. W 1878 G. został mianowany ordynatorem. Pacjentów przyjmował też wówczas w bezpłatnej poliklinice przy ul. Długiej. W 1882 wyjechał za granicę, gdzie uczył się u sław ówczesnej neurologii: C. Westphala w Berlinie i J.-M. Charcota w Paryżu. Po powrocie został właścicielem bezpłatnej polikliniki dla ubogich, która działała nieprzerwanie do 1922. W swoim mieszkaniu przy ul. Granicznej 10, z pomocą kilku młodych wolontariuszy, leczył za darmo każdego, zyskując popularność wśród biedoty warszawskiej. Był również współzałożycielem i 1908–26 dyrektorem Zakładu dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych Żydów „Zofiówka” w Otwocku. Wspólnie z E. Flatauem doprowadził do utworzenia Naukowego Inst. Patologicznego przy Szpitalu na Czystem w Warszawie, gdzie 1922–32 działał jako wolontariusz na oddziale neurologicznym, chcąc pogłębić wiedzę z zakresu neurologii klinicznej.

G. był zapalonym kolekcjonerem i mecenasem sztuki. Współorganizował Warszawskie Tow. Lekarskie i należał do współzałożycieli Warszawskiego Tow. Neurologicznego, w którym 1921–23 piastował funkcję prezesa. Był też czynnym członkiem TNW (1908), członkiem honorowym Lubelskiego Tow. Lekarskiego (1905) i Polskiego Tow. Medycyny

Spółecznej, współtwórcą „Warszawskiego Czasopisma Lekarskiego”. Wchodził w skład komitetu redakcyjnego pierwszego polskiego czasopisma poświęconego problemom neurologicznym – „Neurologii Polskiej” (1910–17). W 1907 brał udział w pierwszym spotkaniu Gesellschaft Deutscher Nervenärzte w Dreźnie. Należał również do Association Française pour L’Avancement des Sciences. Działał w Żydowskim Tow. Krzewienia Sztuk Pięknych, którego był jednym z założycieli. Nigdy nie założył rodziny.

Jako wybitnym znawca sztuki G. był częstym gościem galerii i wernisaży oraz stałym bywalcem filharmonii. Miał bogatą kolekcję książek i grafiki, wspomagał finansowo początkujących artystów, m.in. pianistę A. Rubinsteina.

G. wszedł do historii medycyny światowej. Jego liczne obserwacje, wręcz genialny zmysł diagnostyczny i rozległa wiedza czyniły zeń uczonego wielkiego formatu. Świadczył o tym chociażby zbiór niepublikowanych materiałów z polikliniki G., które według współczesnych zawierały tysiące ciekawych i już opracowanych obserwacji. Wiele z nich G. notował „na gorąco” na kawałkach papieru lub własnych mankietach. Po likwidacji polikliniki zostały one przekazane do archiwum oddziału neurologicznego Szpitala na Czystem, gdzie uległy zniszczeniu podczas niemieckiej okupacji.

G. należał do pionierów na ziemiach polskich badania mikroskopowego układu nerwowego. Już w 1893 na łamach „Deutsche Zeitschrift für Nervenheilkunde” zaprezentował dokładny opis trzech przypadków miastenii, zestawiając je z tym, co we wcześniejszych pracach prezentowali i omawiali H. Erba, K. Eisenlohr, H. Oppenheim i H.H. Hoppe. Podał pełny przebieg i obraz kliniczny choroby, wskazał na jej zmienność i zaproponował przyjęcie określonych zasad w rokowaniu. Był to wówczas najpełniejszy obraz miastenii w ówczesnej literaturze przedmiotu. Miastenia zyskała sobie z czasem nazwę choroba Erba-Goldflama. W 1902 G. opisał objaw apokamnozy (wyczerpywani się siły kurczliwej mięśni) jako patognomoniczny dla miastenii.

W 1900 G. opisał objaw wstrząsania okolicy nerek, w badaniu ukierunkowanym na wykrycie ogniska pierwotnego,

kłębuszkowego zapalenia, który znany jest dziś jako objaw Goldflama. Współcześnie nadal jeden z najważniejszych objawów klinicznych, stale obecny w kanonie diagnostyki lekarskiej.

Jako pierwszy na świecie szczegółowo przedstawił też obraz kliniczny oraz zarysował hipotezy dotyczące etiopatogenezy chromania przestankowego. Wskazał na znamieny dla tego schorzenia objaw zblednięcia stopy po wykonaniu nią kilku ruchów czynnych, który w literaturze przedmiotu określany jest mianem objawu Goldflama-Oehlera. W 1911 zaprezentował i omówił, jako jeden z pierwszych w polskim piśmiennictwie, przypadek nadczynności tarczycy indukowanej jodem (zespół jod-Basedowa), a spowodowanej zastosowaniem dużych dawek leczniczych jodyny (jodowany olej sezamowy). W 1918 G. dokonał pełnego opisu przewlekłego schorzenia kości i stawów, które jest charakterystyczne dla choroby osteoarthropathia dysalimentaria. Zmiany patologiczne w niej występujące powiązał z przewlekłym niedożywieniem. Podał diagnostykę różnicową oraz opisał wyniki badań radiologicznych w jej przebiegu. Wreszcie zaprezentował historię naturalną schorzenia. G. zajmował się również epidemią śpiączkowego zapalenia mózgu, która pojawiła się w Polsce zimą 1919/20. Jako pierwszy na ziemiach polskich opisał i scharakteryzował powikłania pozapalne, zwracając przede wszystkim uwagę na pozapalny parkinsonizm. W 1930 opisał przebieg łuku odruchowego dla objawu Rossolimo, wykazując, że biegnie on częściowo drogami pozapiramidowymi. Udowodnił, iż ośrodek odruchu znajduje się w rdzeniu kręgowym na poziomie L5-S1, a ośrodek hamujący usytuowany jest w korze zakrętów czołowych i środkowych.

PSB (Red.); Śródka.

L. Bregman: *Dr. Samuel Goldflam (Wspomnienie pośmiertne)*, „Warszawskie Czasopismo Lekarskie” 1932, R. 9, nr 40; P. Celnik: *Dorobek naukowy Samuela Goldflama w zakresie medycyny ogólnej*, „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny” 1992, t. 55, z. 3/4; R.W. Gryglewski: *Samuel*

*Goldflam (1852–1932), [w:] Zastużeni dla medycyny.
Europejczycy związani z polską ziemią/ Distinguished in Their
Services to Medicine Europeans from the Polish Soil*, red. J.H.
Skalski, R.W. Gryglewski, Poznań 2009, s. 197–201; E.
Hermann: *Neurologzy polscy*, Warszawa 1958, s. 239–255;
Wielka encyklopedia powszechna PWN, t. 4, Warszawa 1964;
„Rocznik TNW” 1933, R. 26, s. 115–117 (T. Simchowicz).

Ryszard Witold Gryglewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)